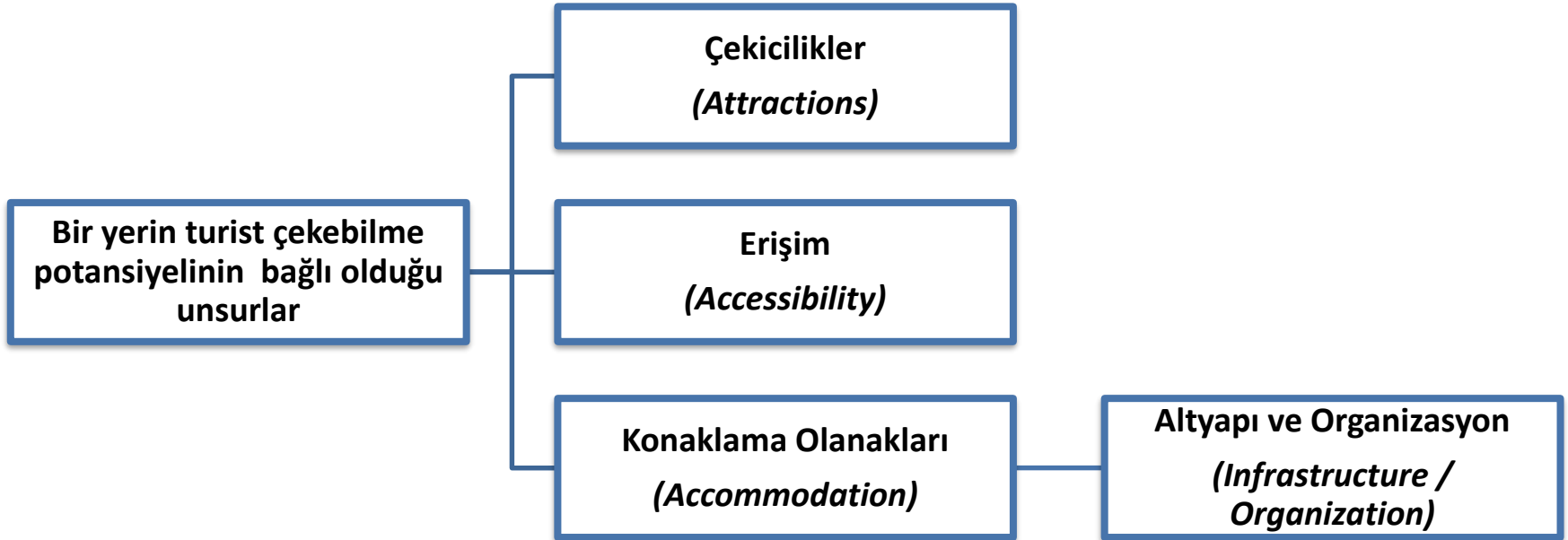

TURİZMDE ARZ

Herhangi bir yerin ya da ülkenin turist çekebilme potansiyelinin bağlı olduğu unsurlar

Turizmde gelişmenin temelini oluşturan ögeler

Çekicilikler

- Turizmin yer seçiminde rol oynayan coğrafi kaynaklardır ve turistlerin bir alanı ziyaret etme isteğini doğururlar.

Erişim (Ulaşım/iletişim)

- Hizmetlere erişimi sağlayarak bu ziyareti gerçekleştirirler.

Konaklama

- Kendisine ekli diğer kolaylıklarla birlikte, turistlerin gidilen yerde ağırlanmasını sağlar.

Turizmde gelişmenin temelini oluşturan öğeler

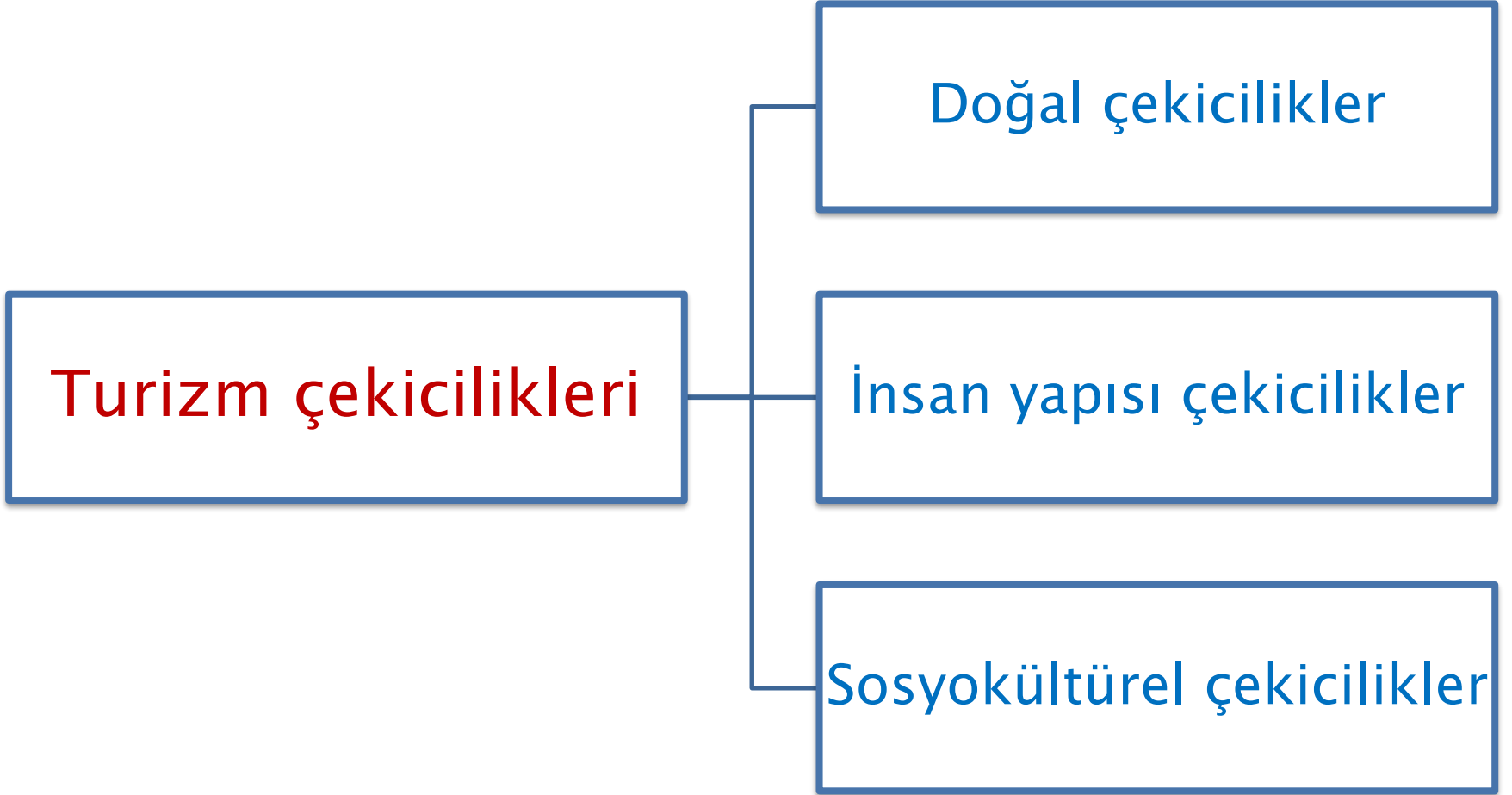
Altyapı

- Temel işlevlerin yerine getirileceği garantisini verir.

Organizasyon

- Turizm etkinliklerinin sistemli ve düzenli bir şekilde yapılmasını sağlar.

Turizm çekicilikleri nelerdir?

Turizm çekicilikleri

Bir alanda ya da ülkede geliştirilen turizm türü kullanılan turizm kaynağına göre değişir. Turizm çekicilikleri ya da turizm kaynakları olarak adlandırılan kaynakların varlık nedeni salt turizm değildir. Kaynaklar bir bölgenin ya da ülkenin doğal, tarihsel ve kültürel zenginliğinin bir parçasıdır. Ancak bu kaynaklar aynı zamanda turizmde yoğun biçimde kullanıldıkları için turizm kaynakları olarak adlandırılırlar. Kaynakların varlığı ve kendilerini sürdürebilmeleri turizme bağlı olmamakla birlikte, turizm özellikle tarihsel ve sosyokültürel kaynakların varlıklarını sürdürmeleri ve geliştirilmeleri için bir araç olarak kullanılabilir.

Doğal ekicilikler Klimatik kaynaklar

Klimatik kaynaklar

İklim, kıyıları, okyanuslar, dağlar, ormanlar, yaban yaşamı ve onlarla ilişkili ekosistemler pek çok destinasyon için çekicilik sağlarlar. Bu anlamda iklim önemli bir turistik çekiciliktir. İklim aynı zamanda turizm faaliyetleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu yüzden iklim, turizm yöreleri için avantajlar sağladığı gibi ve dezavantajlar da yaratabilir. Turizm alan ve bölgelerinde yılın belli mevsimlerinde turizm, diğer zamanlardan daha yoğun hale gelir. Yüksek sezon olarak bilinen en popüler sezonun uzunluğu, turizm alanlarının iklim koşullarına göre değişmektedir. Turistik aktivitelere bağlı olarak ideal kabul edilebilen iklim koşulları turizm bölgelerinin rekabeti bakımından hayati öneme sahiptir. Hem turizm işletmeleri hem de turistler dezavantajlı iklimleri avantajlı iklimler kadar tercih etmezler. Dolayısıyla iklim, turistlerin belirli destinasyonları seçmesinde belirleyici bir özelliğe sahiptir.

Klimatik kaynaklar

Çünkü turistlerin tatillerini veya turistik etkinliklerini verimli bir şekilde gerçekleştirebilmeleri en başta turistik alandaki hava ve iklim koşullarına bağlıdır. Bu bakımdan turizm destinasyonlarının iklim algısı destinasyon imajının önemli bir bileşeni olabilir.

İklim, başta deniz veya kıyı turizmi, kış turizmi, sağlık turizmi ve su sporları gibi etkinlikler olmak üzere hava ve iklim koşullarına bağlı olan çeşitli turizm etkinlikleri için bir kaynaktır. Güneş, tatile giden büyük kitleler için önem taşımaktadır. Bu nedenle güneşten hoşlanan, güneşli yerlerin peşinde olan büyük turist kitlelerinin davranış biçimi olan ve **“günedoğrulum” (Heliotropism)** olarak adlandırılan olgu, turistler için temel bir argüman olarak değerlendirilmektedir. Kıyı turizminin Avrupa ve Türkiye’de Akdeniz kıyılarında gelişmesinin nedeni budur. Zira bu turizm çeşidinde hareket, soğuk ve nemli iklimlerden sıcak ve ılıman iklimlere doğru olmaktadır.

Klimatik kaynaklar

Nitekim bu durum bir ülke içinde dahi gözlenebilmektedir. Türkiye buna en iyi örnektir. 8.333 km'lik kıyı uzunluğuna sahip ve kıyılarının büyük bölümü Akdeniz ikliminin etkisi altında olan Türkiye'de, kıyı turizmi tüm kıyılarda aynı ölçüde gelişmemiştir. Bunda kıyı jeomorfolojisi, erişilebilirlik ve diğer altyapı olanaklarının da etkisi olmakla birlikte, asıl belirleyici olan iklimdir. Nitekim Türkiye kıyılarında kıyı turizminin uygun koşullar altında yapılabilme süresini iklim belirlemektedir. Buna göre bir yerde denize girilmesi, kıyıda ve denizde çeşitli rekreasyonel etkinliklerin yapılabilmesi, hava ve deniz suyu sıcaklıkları ile güneşlenme süresi bakımından uygun koşulların varlığına bağlıdır. Bu nedenle iklimin kıyı turizmine uygun olduğu dönemler ortalama olarak Karadeniz ve Marmara kıyılarında 3 ay, Ege Denizi'nin kuzey kıyılarında 5 ay, güney kıyılarında 6 ay, Güneybatı Anadolu kıyılarında 7 ay ve Akdeniz kıyılarında 8 ay olmaktadır.

Klimatik kaynaklar

Akdeniz kıyılarında temmuz ve ağustos aylarında sıcaklık bunaltıcı değerlere ulaşmakla birlikte, kıyı turizmi daha erken başlamakta daha geç sona ermektedir (Doğaner, 2001:6). Bu durum kıyı turizminin Akdeniz ve Ege kıyılarında uluslararası düzeyde gelişmesine, Marmara ve Karadeniz kıyılarında ise yeterince gelişememesine yol açmıştır.

Benzer şekilde kış sporları doğrudan iklim kaynaklarına bağlıdır ve bu bağımlılık kayak sporunun yapılabilmesi için kış turizmi merkezlerinde istikrarlı ve yeterli miktarda karın yağması gerektiği anlamına gelmektedir. Kar ve düşük sıcaklıklar olmasa, kış turizmi veya kayak sporları merkezlerinin geliştirilmesi mümkün olmazdı. Nitekim son yıllarda karı yetersiz kışlar, kış sporları endüstrisinin gelişmiş olduğu Alplerde, İskoçya ve Kanada'da kayak sektörünün küresel ısınma ve buna bağlı iklim değişikliğinin bir göstergesi olarak görülmektedir.

Klimatik kaynaklar

Bu anlamda dünyada kitlesel olarak yapılmakta olan kıyı turizmi ve kış turizmi, başta sıcaklık, güneşlenme süresi ve kar yağışı gibi iklim elemanlarına bağımlıdır.

Hava, iklim ve turizm ilişkisi bağlamında değinilmesi gereken bir konu da iklim konforudur. Turizm alanının iklim konforu önem taşımaktadır. İklim konforu, ilgili turizm ortamının iklim koşulları içinde turistlerin memnuniyet düzeyi olarak tanımlanır. Nitekim turizm alanlarındaki iklim konforu durumu, her yaştan turistin açıkavada yapacakları her türlü turistik etkinliği sağlıklı ve rahat bir şekilde yapabilmeleri ve turiste beklentisi olan bütün yararları sağlaması bakımından önemlidir. Ayrıca turistleri muhtemel risklerden korumak ve iklim koşullarına göre gerçekçi planlamaları yapabilmeleri için turizm plancıları ve pazarlamacılarının da dikkate alması gereken önemli bir husustur.

Klimatik kaynaklar

Sonuç olarak iklim ve onun elemanları olan güneşlenme süresi, sıcaklık, yağış, rüzgâr, vd. turistik talebi karşılamak için tasarlanmış bir dizi faaliyetler için genellikle başlıca kaynaktır. Bununla birlikte iklim her yerde turizm için temel kaynak olmayabilir. Kimi yerlerde de iklim diğer temel kaynakları tamamlayıcı özelliktedir. Bu gibi durumlarda iklim doğrudan turizmi yaratmaz fakat hava ve iklim koşullarının izin verdiği ölçüde, doğa yürüyüşü, rafting, golf, avcılık, balıkçılık, dağcılık gibi rekreasyonel aktivitelerin veya açık hava etkinliklerinin yapılabilmesi ile turizmin gelişimini kolaylaştırır.

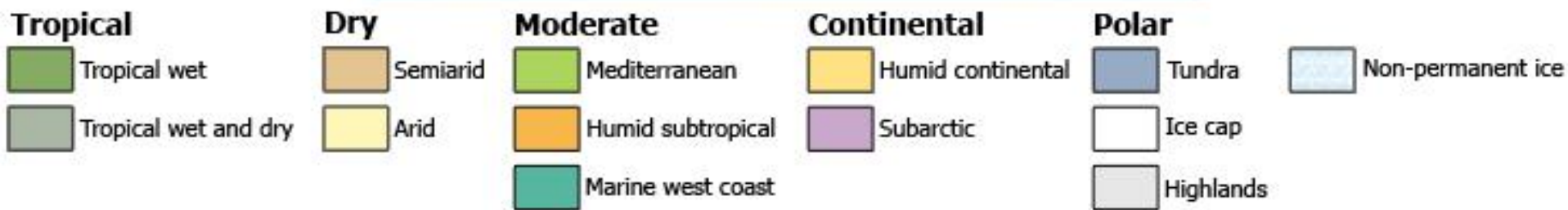
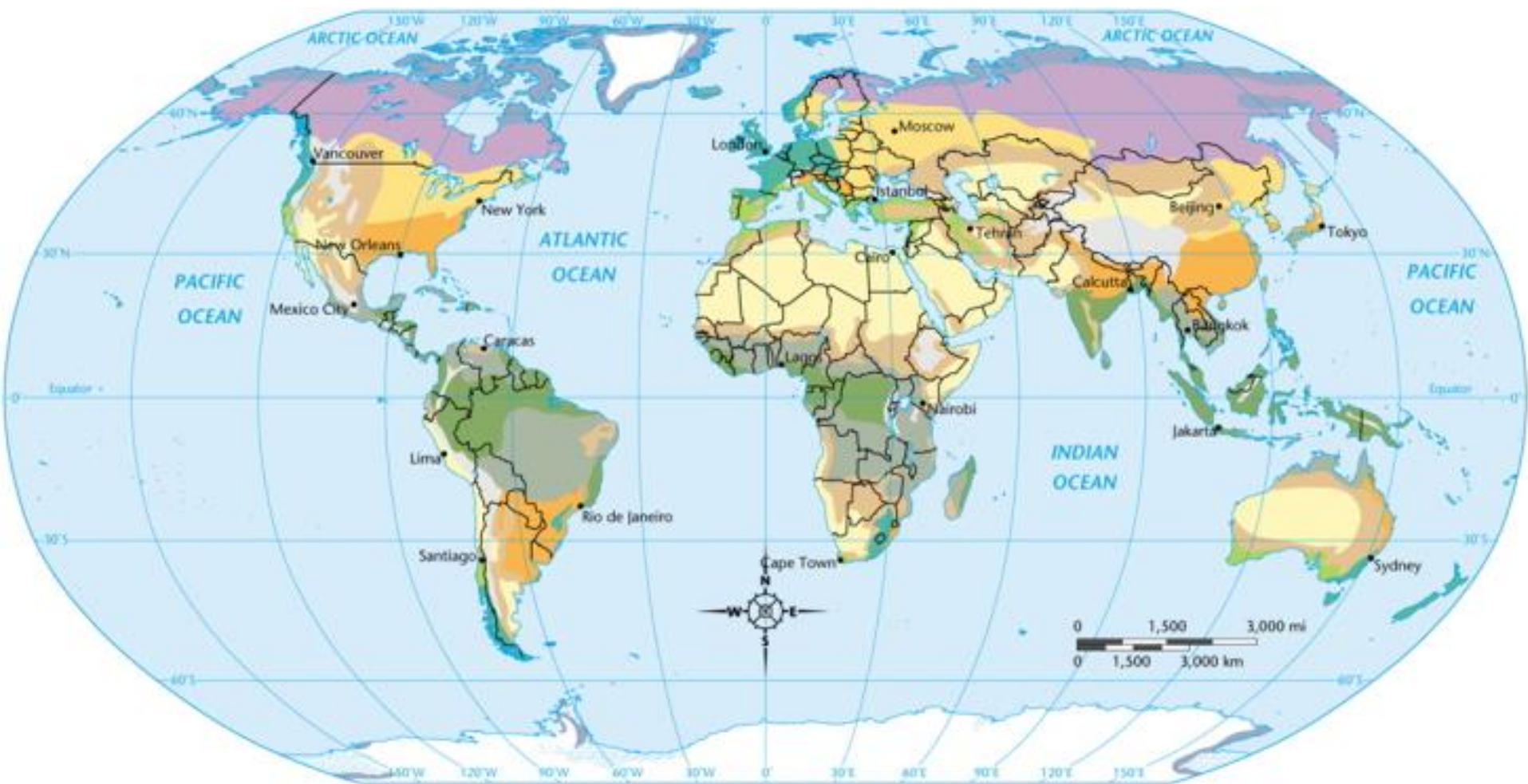
Turizm bakımından önemli olan iklim elemanları

- Sıcaklık ve nispi nem
- Rüzgar
- Yağış
- Bulutluluk
- Güneş ışığı

Dünya iklim bölgeleri ve turizme uygunlukları

Dünya iklim bölgeleri

Kaynak: Wikimedia Creative Commons.

Kıyıyla bağlantılı kaynaklar ve deniz

Kıyıyla bağlantılı kaynaklar ve deniz

Dünya nüfusunun büyük bir kısmı için tatil demek deniz kıyısına gitmek demektir. Hem iç hem de dış turizmde geleneksel olarak en popüler yerler kıyılar, en popüler tatil şekli de *“güneş-deniz-kum”* paket tatillerdir.

Deniz, turizmde doğal çekici kaynakların başında gelmektedir. Turizmde denizin büyük oranda turist çekmesinin çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bunların başında denizin doğal güzelliği gelmektedir.

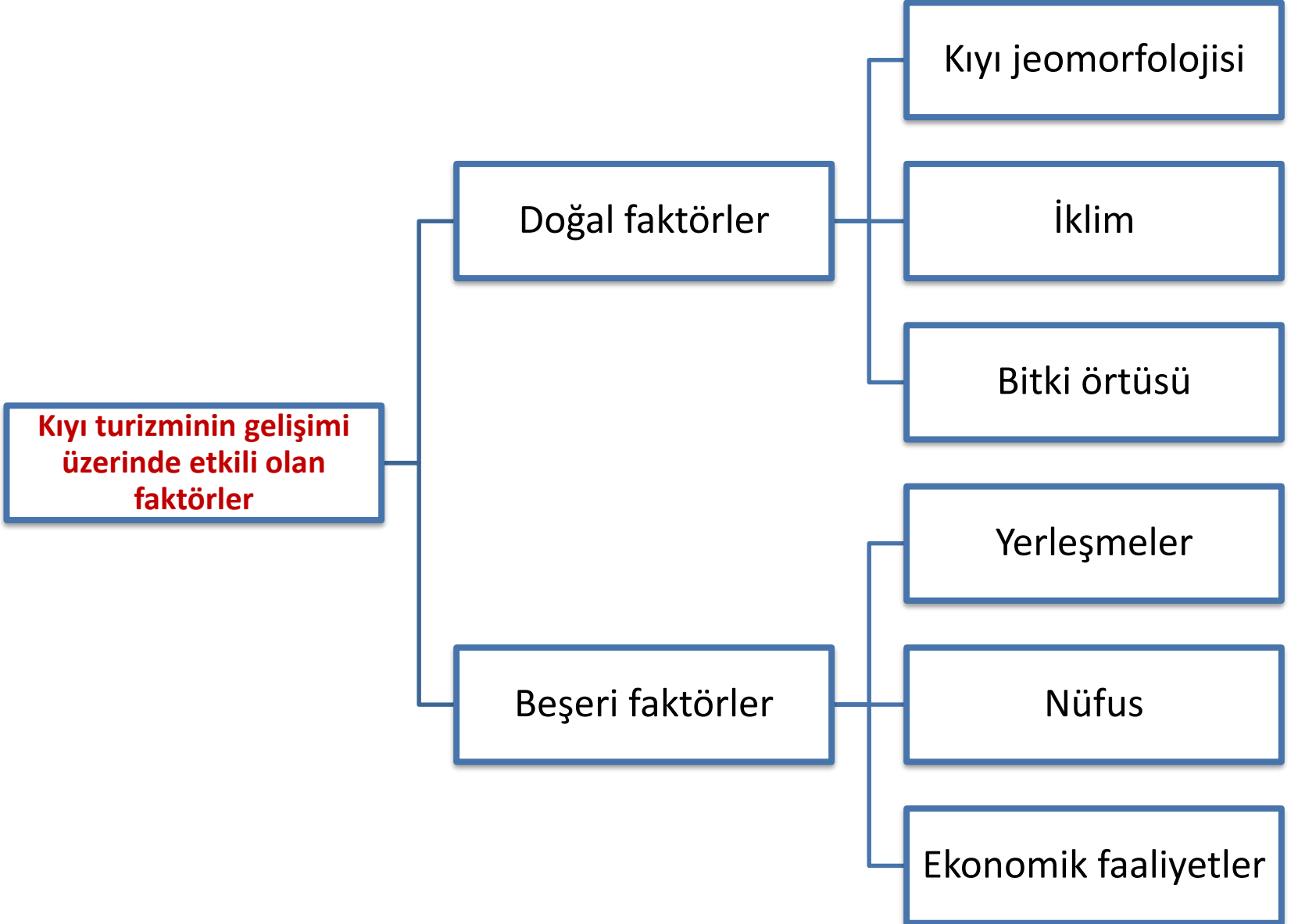
Deniz, kıyıları, kumsalları, içiçe açılan koylarıyla çekici manzaralar sunarken, diğer taraftan suyla ilişkili yüzme, su kayağı, yelken, su paraşütü, windsurf, optimist, kürek çekme, sutopu gibi çok çeşitli rekreasyonel faaliyetlere olanak sağlar.

Kıyıyla bağlantılı kaynaklar ve deniz

Turizmde denize artan ilgi, ulaşım, konaklama, ağırlama tesislerinin yapımını gerektirmiş, böylece kıyılarda yerleşim birimleri turizm merkezleri olarak gelişme gösterirken, tesisler yapılaşmanın olmadığı kıyılara doğru ilerleyerek boş kıyılar yapılaşmaya açılmıştır.

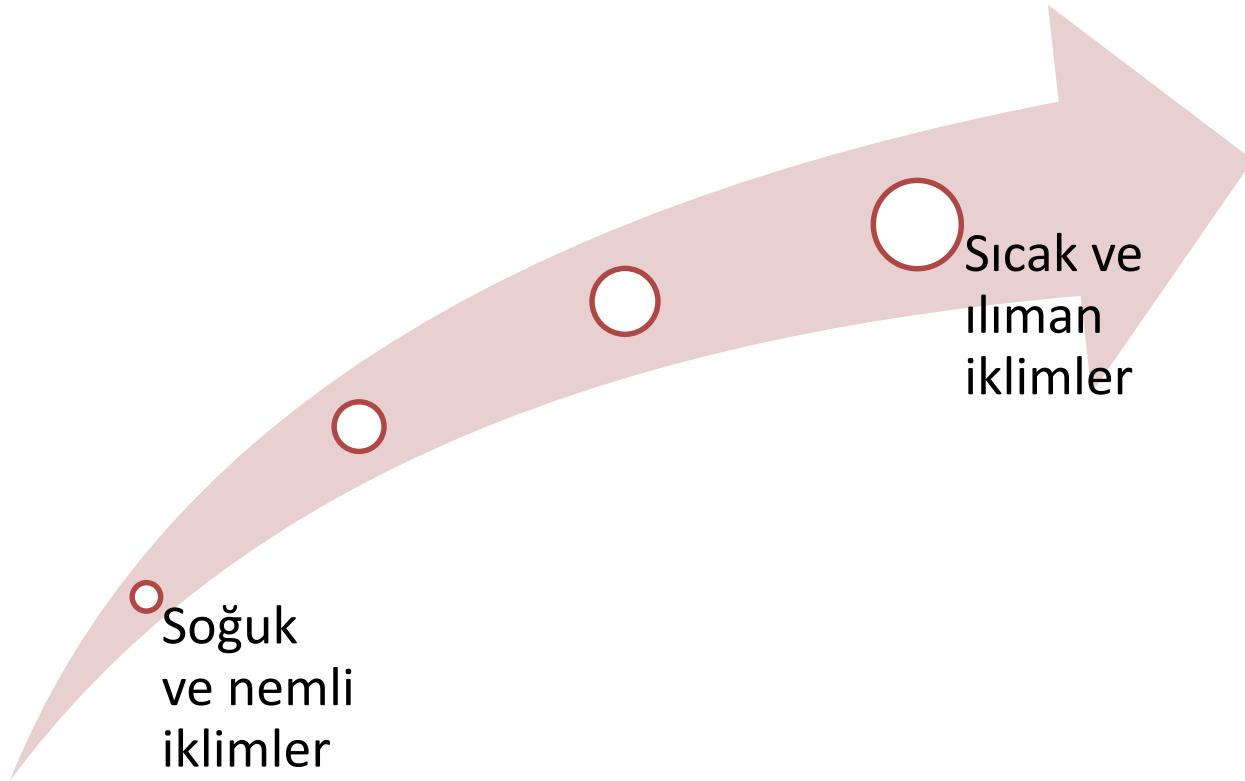
Deniz turizmi, kıyıya bağlı olarak yapılan kıyı turizmi ve kıyıya sadece yat limanlarıyla bağlı, ulaşım, konaklama, ağırlama hizmetlerini yat içinde sağlayan yat turizmi olarak ikiye ayrılmaktadır.

Kıyı turizmi denizden çok çeşitli rekreasyonel faaliyetlerle büyük ölçüde yararlanan ve konaklama, ağırlama gibi hizmetleri kıyıya bağlı olarak sağlayan bir turizm çeşididir. Kıyı turizmi için öncelikle doğal güzelliği olan, ılıman iklime sahip, doğal bitki örtüsünün kıyıya kadar indiği, seyrek nüfuslu kıyılar en çekici alanlardır.

Kıyı turizminde iklimin önemi

Kıyı turizminde hareketin yönü

Kıyı turizminde iklimin önemi

Kıyı turizminin Avrupa ve Türkiye’de Akdeniz kıyılarında gelişmesinin nedeni de budur. Dünya’da kıyı turizminin gelişmiş olduğu kıyılar İtalyanca “kıyı” anlamına gelen “riviera” olarak adlandırılır. Örneğin Fransız rivierası Côte d’Azur ılık iklimiyle kuzey Avrupa’dan büyük ilgi çekmektedir. Bu kıyı St. Tropez, Cannes, Antibes, Nice, Menton gibi tanınmış turizm merkezlerini içine almaktadır. Fransız Rivierasının doğuya doğru devamında İtalya Rivierası “Riviera di Ponente” ve “Riviera di Levante” yer alır (San Remo, Alassio, Rapallo). İspanya’da kıyı turizmi büyük gelişme göstermiştir. Akdeniz’le olan kıyısında Costa Brava, Costa de Azahar, Costa Blanca, Costa del Sol, Costa de la Luz yer almaktadır. *Türkiye’de ise Antalya-Alanya arasındaki kıyı ise Türkiye Rivierası olarak kabul edilmektedir.*

Kıyı Jeomorfolojisi

Kıyı Jeomorfolojisi

Kıyı turizmi üzerinde iklimden sonra ikinci önemli etken ise kıyı jeomorfolojisidir. Kıyı turizminin en fazla gelişme gösterdiği kıyılar, uzun ve geniş plajların bulunduğu alçak kıyılardır. Alçak kıyılarda ise genişliği ve derinliği fazla olan kumsal özelliğine sahip plajlar, en çekici alanlardır. Alçak kıyılar, turistik tesis yapımı için kıyı boyunca ve iç kısımlara doğru geniş alan sağladıkları gibi, ulaşım açısından güçlük çıkarmazlar. Dar ve uzun körfezler, birbirinden burunlarla ayrılan koylardan oluşmuş girintili çıkıntılı yapılarıyla son derece çekici görünümler sunar. Bu tip kıyılar yüksek kıyı özelliğine sahipse kıyı gerisinde tesis yapımına olanak vermez. Özellikle “*falezli kıyı*” olarak adlandırılan kıyılar bu özelliktedir.

Kıyı Jeomorfolojisi

Bununla birlikte falezlerin üst kısmının turistik tesis yapımında kullanıldığı, falezlerin önündeki dar kıyı alanının da rekreasyonel amaçlar için kullanıldığına ilişkin örnekler vardır. Özellikle yüksek kıyılar önüne serpilmiş adalar, kıyı turizminde en çok ilgi gören yerlerdir. Adaların karayla karayolu bağlantısının bulunmaması nedeniyle insanlar üzerinde daha sakin, temiz bir ortam olduğu yönünde ilgi çekici bir özelliği vardır.

Turizm bakımından kıyı ve plajın fiziksel özellikleri

Plajın rahatlık bakımından yapısı (litolojisi)

Dalgaların güvenlik bakımından yapısı ve büyüklüğü

Gelgit ve akıntıların elverişlilik ve güvenlik bakımından durumu

Sağlık ve rahatlık bakımından denizin kirlilik ya da temizlik derecesi

Güvenlik ve elverişlilik bakımından plajın şekli

Gelgit olan ve fırtına dalgalarının bulunduğu yerlerde en yüksek su seviyesinin durumu ve özellikleri erişebilme kolaylığı ve yatırımlar bakımından önemlidir

Uzun dönemli yatırımlar bakımından plaj ve kıyının istikrarı

Kaynakça

- Ceylan, S., Somuncu, M. 2016. Kültür Turizmi Alanlarında Turizmin Çeşitlendirilmesine Eleştirel Bir Bakış: Safranbolu UNESCO Dünya Miras Alanı, *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1 (1): 53-64.
- Doğaner, S. 2001. *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Güney, İ., Somuncu, M. 2017. Coğrafyacıların Turizm Disiplinine Akademik Katkıları: “Annals of Tourism Research” Dergisi Üzerinden Betimsel Bir Analiz, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 453-462.
- Güney, İ., Somuncu, M. 2017. *Turizm Alanlarının Yaşam Döngüsü Üzerine Bir Araştırma: Kuşadası Örneği*, Lambert Academic Publishing.
- Güney, İ., Somuncu, M. 2018. Kuşadası İlçesi’nde Turizmin Yaşam Döngüsü: Mekânsal ve Toplumsal Ögeler Üzerinden Bir Değerlendirme, *Türk Coğrafya Dergisi*, 71:101-116.
- Hall, C.M. and Page, S.J. 2014. *The Geography of Tourism and Recreation Environment, Place and Space*, Routledge, London and New York.
- İçöz, O. (Ed.). 2007. *Genel Turizm: Turizmde Temel Kavramlar ve İlkeler*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- İçöz, O., Var, T., İlhan, İ. 2002. *Turizm Planlaması*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük, S. 2005. *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kozak, N., vd. 2019. Genel Turizm: İlkeler, Kavramlar, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Okuyucu, A., Somuncu, M. 2012. Kültürel Mirasın Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanılmasında Yerel Halkın Algı ve Tutumlarının Belirlenmesi: Osmaneli İlçe Merkezi Örneği, *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 4(1):37-51.
- Okuyucu, A., Somuncu, M. 2014. Türkiye’de İnanç Turizmi: Bugünkü Durum, Sorunlar ve Gelecek İçinde: Bilim, Y., Özer, Ö., (Ed.), *İnanç Turizmi: Seçme Konular*, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya, 11-46.

Kaynakça

- Okuyucu, A., Somuncu, M. 2015. Yalova-Çınarcık'taki İkinci Konutların Ekonomik Etkilerinin Değerlendirilmesi, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 13(2), 139-159.
- Okuyucu, A., Somuncu, M. 2016. İkinci Konut Sahipliliğinde Motivasyon, Sosyo-Demografik Özellikler ve Seyahat Karakteristikleri Arasındaki İlişkiler: Yalova-Çınarcık Örneği, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 14(1), 39-56.
- Okuyucu, A., Somuncu, M. 2017. İkinci Konutların Sosyo-Kültürel Etkilerine Yönelik Yerel Halkın Tutumları: Yalova-Çınarcık Örneği, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 28(2), 257-268.
- Okuyucu, A., Somuncu, M. 2018. 1990-2015 Yılları Arasında Türkiye'ye Yönelik Uluslararası Turizm Hareketlerindeki Değişim, *Türk Coğrafya Dergisi*, 71:7-13.
- Özgüç, N. 2015. Turizm Coğrafyası: Özellikler ve Bölgeler, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Somuncu, M. 2002. 2002 Dünya Dağlar Yılında Dünyada ve Türkiye'de Dağ Turizmi, *II. Turizm Şurası Bildirileri*, I. Cilt, Ankara, 185-192.
- Somuncu, M. 2003. Türkiye'de Koruma Altındaki Dağlık Alanlarda Turizm/Rekreasyon ve Çevre Etkileşimi: Aladağlar ve Kaçkar Dağları Milli Parkı Örnekleri, *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu, Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü Sempozyumları 2*, İzmir, 65-72.
- Somuncu, M. 2004. Dağcılık ve Dağ Turizmindeki İkilem: Ekonomik Yarar ve Ekolojik Bedel, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(1): 1-22.
- Somuncu, M. 2006. Turizmin Kalkınmaya Etkisi ve Türkiye Turizmindeki Bölgesel Farklılıklar", Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi *IV. Ulusal Coğrafya Sempozyumu Bildiri Metinleri*, Ankara, 163-177.
- Somuncu, M. 2010. The Dilemma in Turkish highlands: preservation of natural and cultural heritage and tourism development – A case study of the Eastern Black Sea Region, In: Amoéda, R., Lira, S., and Pinherio, C. (Eds.), *Heritage and Sustainable Development*, Vol.1, Portugal, 431-440.

Kaynakça

- Somuncu, M. 2014. Ekoturizm, İçinde: Altun, A. (Ed.), *Turizm ve Tanıtım*, Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi, Erzurum, 8:1-19.
- Somuncu, M. 2014. The Success of the State and Local People in the Development of Sustainable Mountain Tourism in Turkey, In: Debarbieux, B., Oiry Varacca, M., Rudaz, G., Maselli, D., Kohler, T., Jurek, M., (Eds.), *Tourism in Mountain Regions, Hopes, Fears and Realities*, Sustainable Mountain Development Series, Geneva, Switzerland: UNIGE, CDE, SDC, 80-81.
- Somuncu, M. 2016. İklim Değişikliğinin Dünya ve Türkiye Turizmine Etkileri, İçinde: *Küresel İklim Değişikliği ve Etkileri*, Somuncu, M., (Ed.), Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Yayın No: 191, Ankara, 157-182.
- Somuncu, M. 2016. Tourism and the Commodification of Cultural Heritage in the Eastern Black Sea Mountains, Turkey, In: Koulov, B., Zhelezov, G. (Eds.), *Sustainable Mountain Regions: Challenges and Perspectives in Southeastern Europe*, Springer, London-New York, 243-255.
- Somuncu, M. 2018. İklim Değişikliği Türkiye Turizmi için Bir Tehdit mi, Bir Fırsat mı? *TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, 3-6 Ekim 2018, Bildiriler Kitabı*, Ankara, 748-771.
- Somuncu, M., Işık, D. 2012. Erciyes Dağı'nın Rekreasyon Alanı Olarak Kayseri Kenti için Önemi ve Dağın Sosyo-kültürel Yaşam Üzerindeki Etkileri. İçinde: Asiliskender, B., Ceylan, B, Tozoğlu, A.E. (Ed.), *Kayseri'nin Yirminci Yüzyılı: Mimarlık, Kent Tarihi ve Kültürü* Abdullah Gül Üniversitesi Yayınları, Kayseri, 225-251.
- Somuncu, M., Okuyucu, A., Altundal Öncü, M. 2019. Second Home Tourism in the Eastern Black Sea Region of Turkey: Development Issue and Mobility Pattern, *Ankara University Journal of Environmental Sciences*, 7(2): 63-82.
- Somuncu, M., Yılmaz, M. 2006. Rize İlinde Yayla-Dağ Turizminin Gelişimi ve Yöredeki Ekonomik, Kültürel, Ekolojik Etkileri", *1. Rize Sempozyumu*, Rize, 208-216.

Kaynakça

- Somuncu, M., Yiğit, T. 2008. Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kayalık Sitleri Dünya Mirası Alanındaki Turizmin Sürdürülebilirlik Perspektifinden Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi V. *Ulusal Coğrafya Sempozyumu Bildiri Metinleri*, Ankara, 387-402.
- UNWTO.2019. World Tourism Organization, *UNWTO Tourism Highlights 2019 Edition*.
- Varnacı Uzun, F., Somuncu, M. 2012. Ihlara Vadisi'ni Ziyaret Eden Turistlerin Yerel Halkın Turizme Katılımına İlişkin Görüşleri, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22):113-118.
- Varnacı Uzun, F., Somuncu, M. 2014. Ihlara Vadisi'ndeki Turizm Faaliyetlerine ve Alanın Korunmasına İlişkin Turist Görüşlerinin Analizi, *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 517-542.
- Varnacı Uzun, F., Somuncu, M. 2015. Evaluation of the Sustainability of Tourism in Ihlara Valley and Suggestions, *European Journal of Sustainable Development*, 4 (2): 165-174.
- Williams, S., Lew, A.A. 2015. *Tourism Geography: Critical Understanding of Place, Space and Experience*, Routledge, London and New York.